לט: השוחט פרק שני חולין

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין **אלא** בשתי עבודות. פירש בקונטרס בשחיטה ובזריקה (ו) דכתיב וקשה לריב"א דבזריקת דם לעבודת כוכבים לא מיתסר בשר כדמוכח לקמן גבי הנהו טייעי דיהבי דיכרי לטבחי ישראל ואמרי להו דמא ותרבא לדידן וביישרא לדידהו ומסיק דכשרה דהלכה כרבי יוסי דזה מחשב וזה עובד לא אמרינן ובמה שזרקו דם לעבודת כוכבים אחרי כן לא מיישינן עוד תניא בהדיא בתוספתא אם משחטה זרק דם לעבודת כוכבים והקטיר חלבה לעבודת כוכבים זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה איסור ולא היתר אמר רב חסדא לא אמרו בה איסור משום כבודן דרבנן לא היתר משום כבודו דרבי אליעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא שמענא דחשיב אבל הכא דשמענא דחשיב [יא]הוכיח סופו על תחלתו אי נמי ע"כ לא קאמר ר"א התם אלא גבי עובד כוכבים דסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אבל ישראל הוכיח סופו על תחלתו לא אמרינן אלא אמר רב שיזבי לא אמרו בה היתר משום כבודו דרשב"ג הי רשב"ג אילימא רשב"ג דגיטין [יב]דתנן הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג [יג]אם מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט והוינן בה מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחלתו ה"ז גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט ודלמא שאני התם דקאמר כתבו אלא אמר רבינא משום כבודו דרשב"ג דהכא [יד]דתניא [טו]הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני כהן הרי אלו אוכלין בתרומה רבן שמעון בן גמליאל אומר כיון שאמר הלה אי אפשי בהן כבר זכו בהן יורשין והוינן בה לת"ק אפילו עומד וצווח אמר רבה ואיתימא רבי יוחנן בצווח מעיקרא דב"ע לא פליגי דלא קנה בשותק ובסוף צווח דב"ע לא פליגי דקנה [טז]כי פליגי שזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח ת"ק סבר מדשתיק קנגהו והאי דקא צווח מיהדר קא הדר ביה ורשב"ג סבר הוכיח סופו על תחילתו והא דלא צווח מעיקרא סבר כי לא אתי לידיה אמאי אצווח אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי הנהו טייעי דאתו לציקוניא יהיב דיכרי לטבחי ישראל אמרו להו דמא ותרבא לדידן משכא וביישרא לדידהו שלחה רב טובי בר רב מתנה לקמיה דרב יוסף כי האי גוונא מאי שלח ליה הכי א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי לר"א יהיב ליה זוזא לטבחא ישראל מאי אמר ליה חזינן אי אינש אלמא הוא דלא מצי מדחי ליה אסור ואי לא א"ל רישיך והר: **מתני'** [יז]השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות שחיטתו פסולה שנים

מקום שאין מחשבה פוסלת בחולין אלא בשתי עבודות אינו דין שלא יהא הכל הולך אלא אחר השוחט תניא כוותיה דרבי יוחנן [יח]השוחט את הבהמה לזרוק דמה לעבודת כוכבים ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים הרי אלו זבחי מתים [יט]שחטה ואח"כ חישב עליה זה היה מעשה בקיסרי ולא אמרו בה לא איסור ולא היתר אמר רב חסדא לא אמרו בה איסור משום כבודן דרבנן לא היתר משום כבודו דרבי אליעזר ממאי דלמא עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דלא שמענא דחשיב אבל הכא דשמענא דחשיב [כ]הוכיח סופו על תחלתו אי נמי ע"כ לא קאמר ר"א התם אלא גבי עובד כוכבים דסתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים אבל ישראל הוכיח סופו על תחלתו לא אמרינן אלא אמר רב שיזבי לא אמרו בה היתר משום כבודו דרשב"ג הי רשב"ג אילימא רשב"ג דגיטין [כא]דתנן הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג [כב]אם מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט והוינן בה מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחלתו ה"ז גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל ה"ז גט ואם הרוח דחתו אינו גט ודלמא שאני התם דקאמר כתבו אלא אמר רבינא משום כבודו דרשב"ג דהכא [כג]דתניא [כד]הכותב נכסיו לאחרים והיו בהן עבדים ואמר הלה אי אפשי בהן אם היה רבו שני כהן הרי אלו אוכלין בתרומה רבן שמעון בן גמליאל אומר כיון שאמר הלה אי אפשי בהן כבר זכו בהן יורשין והוינן בה לת"ק אפילו עומד וצווח אמר רבה ואיתימא רבי יוחנן בצווח מעיקרא דב"ע לא פליגי דלא קנה בשותק ובסוף צווח דב"ע לא פליגי דקנה [כה]כי פליגי שזיכה לו ע"י אחר ושתק ולבסוף צווח ת"ק סבר מדשתיק קנגהו והאי דקא צווח מיהדר קא הדר ביה ורשב"ג סבר הוכיח סופו על תחילתו והא דלא צווח מעיקרא סבר כי לא אתי לידיה אמאי אצווח אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי הנהו טייעי דאתו לציקוניא יהיב דיכרי לטבחי ישראל אמרו להו דמא ותרבא לדידן משכא וביישרא לדידהו שלחה רב טובי בר רב מתנה לקמיה דרב יוסף כי האי גוונא מאי שלח ליה הכי א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי לר"א יהיב ליה זוזא לטבחא ישראל מאי אמר ליה חזינן אי אינש אלמא הוא דלא מצי מדחי ליה אסור ואי לא א"ל רישיך והר: **מתני'** השוחט לשם הרים לשם גבעות לשם ימים לשם נהרות לשם מדברות שחיטתו פסולה שנים

מקבל מתנה בעל כרחו: **בשופק.** וקבל השטר: **שזיכה לו ע"י אחר.** שמסר שטר המתנה לאחר בפניו ואמר לו זכה בשטר זה לשם פלוני: **כרבי יוסי.** דאין הכל הולך אלא אחר השוחטו ואפילו שמעייה דחשיב לא פסיל: **טייעי.** ישמעאלים ואינן אוכלין אלא בשר שחוטה ואפילו היא מתה מלויה שוחט אותה לאוכלה וכן דרכן: **דיכרי.** אילים: ומותרין: **לר"א.** דאמר מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים פוסלת שחיטת ישראל אפילו אין לו בה אלא דבר מועט: **יהיב ליה.** עובד כוכבים זחח לעבד ישראל בשביל בשר ואמר לו בשחטתו בהמתך תן לי בדינר זה בשר מי מיתסר כו' [כו] בהמה בהכי מי אמרינן כי אמר רבי אליעזר היכא דהואי בהמה בשותפות מכי זבנוה מעיקרא או שהיתה כולה של עובד כוכבים ונתנה לישראל חוץ מחצר כבר שלה אבל כי האי גוונא לא או דלמא לא שנא: **אי איכא אלמא.** האי עובד כוכבים ולא מצי האי ישראל לדחייה אם היה רוצה להחזיר לו דינר שלו אישתכח דקנייה גמורה היא: **ואי לא מצי א"ל ריש"ך וכר.** הרי לאשך והרי הר הכה זה על זה אי לו קבל דינר שלך וכיון דמצי לדחויי ואשתכח דכי שחיטו ישראל לאו אדעתא דעובד כוכבים קשחיטו ואינו נעשה שלוחו על כרחו דמימר אמר האי ישראל אי בעינא מהדרנא ליה זחיה הילכך שריא ואי בעי יהיב ליה ואע"ג דקי"ל (כתובות דף יג.) מעות העובד כוכבים קונות ויש לו חלק בה מיהו ישראל כי שחיטו מסלק ליה לעובד כוכבים ואינו נעשה שלוחו דא"ל לא לעוותי שיתפתיך אבל באיכא אלמא על כרחו שחיטה אף בשבילו היא ועובד כוכבים ממשנ עליה: **מתני' לשם ימים.** שעשה היס עבודת כוכבים: שנים

חולין. לענין עבודת כוכבים שאין מחשבה פוסלת בהן בד' עבודות אלא בשנים בשחיטה ובזריקה דהני הוא דכתיב (שמות כב) זובח לאלהים יחרם כל אסיף נסכיהם מדם (תהלים טז) אבל קבלה והולכה לא כתיב בהו והקטרה אע"ג דשייכא בעבודת כוכבים מיהו לאו עבודה היא לאפקודי בהמה משום הקטר חלבה לעבודת כוכבים היכא דלא נשחטה ולא זרק דמה לעבודת כוכבים דהא אפילו בפנים לא מפסיל קרבן אם חישב על אכילת בשר בשעת הקטר חלבים: **ואח"כ חישב עליה.** לזרוק דמה או להקטיר חלבה: **משום כבודן דרבנן.** דאמרי לא אמרינן סתם מחשבת עובד כוכבים [כז] לעבודת כוכבים והאי נמי אף על גב דאיגלאי מילתא דמומר [כח] הוא לא אמרינן מסתמא כי שחטה בריש להכי שחטה דסתם מחשבתו לעבודת כוכבים לא אמרינן: **אלא דלא שמעינא דחשיב.** לא בתחלה ולא בסוף: **אלא גבי עובד כוכבים.** דבשעת שחיטה בחזקת עובד כוכבים הוה: **אכל ישראל.** כיון דהוי בחזקתו בשעת שחיטה: **הוכיח סופו לא אמרינן.** דדלמא אחר השחיטה נכנס בו יראה"ר והטיר דעתו [כט]: **דרשב"ג.** דאמר הוכיח סופו על תחלתו: **הבריא שאמר כתבו גט לאשתי.** ולא אמר כתבו ותנו והלך לו: **רצה לשחק בה.** אלא תפליר בו לתת לה גט לפוטרה מיבם אם ימות והפליגה בדברים ואין אלו נעשין שלוחו לגרש דהא לא אמר תנו. להכי נקט בריא דאילו מסוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזורי דאמר כותבין ונותנין דתנן (גיטין דף פה:) בראשונה היו אומרים היולא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי אע"פ שלא אמר תנו הרי אלו כותבים ונותנים שמפני שהיה בהול על מיתתו לא הספיק לגמור דבריו ואזרו לימר אף המפרש והיולא בשיירא ר"ש שזורי אומר אף המסוכן וא"ר חננאל הלכה כר"ש שזורי: **ונפל ומת.** וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו: **אם מעצמו נפל.** ודאי מתחלה היה דעתו לעלות וליפול וה"ל בהול כמסוכן: **מעשה לסתור.** הא אמרת בריש דלא לשחק בה ולא נתת חילוק בדבר: **ודילמא שאני התם דקאמר.** בריש כתבו ואיכא קלת הוכחה בתחלה ונפילתו גלוי מילתא בעלמא הוא דהאי דאמר בריש כתבו ע"מ ליתן קאמר: **ואמר הלה.** זה שנתנו לו: **אי אפשי.** אין לרוחי: **אם היה רבו שני כהן.** זה האומר אי אפשי בהן על כרחו שלו הן ויאכלו בתרומה ולקמיה פריך ואפילו עומד וצווח: **כבר זכו בהן יורשי לאשון.** שהוא ישראל: **אפילו עומד וצווח.** בתמיה והיכן מצינו

עין משפט נר מצוה

קכט א מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכ"ו סמג עשין סג טושע"ע יו"ד סי' ד סעי' ל:
קל ב מיי' שם הלכה מז טוש"ע שם סעי' ב ולמומרת:
קלא ג מיי' פ"ב מהל' מרוסין הלכ"ב סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמז סעיף מז:
קלב ד מיי' שם הלכ"ג טוש"ע שם סעי' ח:
קלג ה מיי' פ"ט מהל' תרומות הלכ"י:
קלד ו מיי' פ"ב מהל' זביחה הלכ"ג סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' יא:
קלה ז מיי' פ"ב מהל' שחיטה הלכ"ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' ד סעיף ה:

רבינו גרשום

כלומר אבל בשתי עבודות פסל לזרוק דמה ולהקטיר חלבה ואלו הן ארבע עבודות קבלה והולכה זריקה והקטרה: שחטה ואח"כ חישב עליה. כלומר ששחטה [לו]; רצה לשחק בה כלומר ואין כותבין. (כלומר) שאינו עושה אלא שחוק: והוינן בה מעשה לסתור כלומר ברישא אמרינן רצה לשחוק בה ובסיפא אמר הרי גט: אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט. כלומר כגון הכא דעלה לגג ונפל ומת: אמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט. כלומר דהוכיח סופו על תחילתו הכא נמי שחט ואח"כ חישב הוכיח סופו על תחילתו ופסול: אם היה רבו שני כהן כו'. כלומר שהרי הן שלו וקנאן: ורשב"ג סבר הוכיח סופו על תחלתו. כלומר כשם שאמר הוכיח סופו על תחלתו לענין עבדים כך אמרינן סופו על תחילתו לענין שחיטה: הלכה כר' יוסי כלומר כר' יוסי דמתני' (כלומר) דנכרי אינו יכול לפסול. הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי כלומר דאין הולך אלא אחר השוחט יכיון דישראל שוחט לית לן בה למחשבתו דנכרי: יהב ליה זוזא לטבח ישראל מאי כלומר שיהא לו חלק בבהמה ששוחט: דלא מצי מדחי ליה אסור. כלומר דאמרינן מחשבתו לע"ז ואי לא א"ל רישא יהו כלומר א"ל אם אתה רוצה לקבל זוזא לחיי ואי לא הכה ראשך בהר.

מסורת הש"ס

ו) [תוס' פ"ב ה"ד ע"ש], כ) [וכתס כ: ניטין פו. נדרים מח.], ג) ניטין פו., ד) כ"ב קלח. כריתות כד:, ה) כס"ל: גר, וכן להלן, ו) כס"ל: דמשומד, ז) כס"ל: יה"ר ונשתמד, ח) [כ"ל כולה].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מקום וכו' כשחיטה וזריקה דהני הוא דכתיבי וקשה:

מוסף רש"י

רצה לשחוק בה. הוא"ל ולא אמר תנו (גיטין מז:), אם מעצמו נפל הרי זה גט. דדעתו מתחילה היתה לכך ופופו הוכיח והוה ליה כמפרש ומסוכן (שם). מעשה לסתור. ריש"ל מנא לא אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעצמו נפל ובין דחתו הרוח (שם). הכותב נכסיו. שכיב מרע (כתובות כד:). והיו בהן עבדים. ומתון כן לוות שאינו רוצה לון העבדים, דאפילו לא"ד יכול הרב ליתר לענך עשה פתי ואיני זוך, אפילו הכי לא ניחא ליה לעשות כן (רשב"ם ב"ב קלח:). רבו שני. מקבל מתנה (שם). אוכלין בתרומה. מחמת הבני, דיולאי קנה, וכתיב ויכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו (שם). זכו בהן יורשין. כלומר לאמון לו יורשין שלו (שם). הוכיח סופו על תחילתו. אלא נתלה מתחילה (כתובות כד:) כומים סופו שלוות על השתיקה שמתחילה, דלא נתלה בתחילה. אלא לכהי שתק דנגאי הוא לעוות כל זמן שלא הגיע מתנה לידי (רשב"ם שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com